

Byarnas och kommunernas relationer måste förändras!

Kommun- och servicestrukturreformen, som strävar till bättre servicetillgänglighet, leder till större kommuner och till att servicen koncentreras till större enheter. Erfarenheten visar att kommunsammanslagningar leder till att servicen centraliseras och att medborgarna får längre väg till servicen. Enligt en försiktig uppskattning kommer vi om tio år att ha 300 kommuner.

När genomförandet av kommun- och servicestrukturen går vidare, kommer byborna att i allt högre grad vara tvungna att ansvara för förverkligandet av servicen. Landsbygdsbefolkningen lider mest i de kommunsammanslagningar där vidsträckta landskommuner slås samman och får en stad som centralort. Det här är en enorm utmaning för byarörelsen, LEADER-grupperna och övriga landsbygdsutvecklare. Utmaningarna möts med lokalt strategiskt utvecklingsarbete, och genom att förverkliga nya verksamhetsmodeller, arbetssätt, och nya serviceformer. Det är fortfarande möjligt att trygga närservice åt dem som behöver.

I dagsläget planerar man regionala fora i de växande kommunerna, för att kommundelarnas ärenden skall beaktas i det kommunala beslutsfattandet. Dessa fora är i praktiken hörande- och remissinstanser. I de växande kommunerna är det skäl att genomföra den strategiska planeringen på byanivå. Många kyrkbyar kommer att vara i samma situation som de övriga byarna i det här planeringsarbetet. För att organisera servicen behöver man mera samarbete mellan den offentliga sektorn, företagen och folkrörelserna, samt en arbetsfördelning på byanivå. I de nya kommunerna behöver man arbetssätt som gör att de lokala aktivisterna hörs, och där kommunen och de lokala aktörerna kan komma överens om arbetsuppgifterna. Ett sådant arbetssätt är t.ex. ett samarbetsorgan för kommunens byar, ett *bya- och hembygdsråd*, vilket även fungerar som samarbetspart gentemot kommunen i planeringen av den service som skall förverkligas i byarna. Namnet kan variera, men det är väsentligt att länken mellan kommunen och byarna är folkrörelsernas egna organ, som kan initiera och stöda andra projekt än de som överenskoms med kommunen.

Vi lokala utvecklare anser, att det för landsbygdens och byarnas utveckling är viktigt att *man knyter byaplanerna till kommunernas budgeterings- och planeringsprocess*. Målet är ett system, där en del av den kommunala budgeten "regionaliseras" via byaplanerna. Därför bör några procent av den kommunala budgeten reserveras för byarnas utvecklingsarbete. Kommunstyrelsen skulle besluta om storleken på basen av kommunfullmäktiges principbeslut. Man kunde t.ex. överlåta ansvaret för markplaneringen, barndagvården och olika vårdtjänster till byarna. Budgeten för byarna och treårsplanen skulle godkännas på fullmäktiges budgetmöte efter förhandlingar mellan kommunstyrelsen och bya- och hembygdsrådet.

Lokalutvecklarnas jubileumsseminarium i Salla 4.10.2008

Mera information:

Byaverksamhet i Finland rf

Ordförande Eero Uusitalo, tel. 040 541 9916 (eero.uusitalo@mmm.fi)

Generalsekreterare Risto Matti Niemi, tel. 050 599 5229 (ristomatti.niemi@kylatoiminta.fi)

Informatör Ritva Salomaa-Santala, tel. 044 540 9154 (ritva.santala@kylatoiminta.fi)

Översättning Peter Backa, 040 595 0444